

Posudek na diplomovou práci Kláry Kočkové

Mongolský hrdinský epos „Нэгэн зуун тавин таван насыг насалсан Хөгшин Луу Мэргэн хаан“. Jazyk a poetika mongolské hrdinské epiky.

(137 str., Praha 2009)

Předkládaná diplomová práce se zabývá mongolským hrdinským eposem; jak v kontextu dosavadního teoretického bádání o eposech vůbec, tak ve specifickém mongolském prostředí. Autorka v úvodu sděluje, že si v práci klade za cíl zmapovat alespoň v základní míře některá specifika hrdinsko-epického jazyka a jeho nejvýraznější umělecké prostředky. Chce se tak pokusit nahlédnout do svérázné poetiky mongolského hrdinského eposu na příkladě méně známého, nicméně jedinečného textu.

Po přečtení práce však zjišťujeme, že se diplomantce podařilo nejen dosáhnout svého cíle, ale doslova se „prokousat“ k hned několika velmi zdařilým překladům. Jde o překlad a následný rozbor unikátních výrazových prostředků mongolského eposu – malebných slov, cizích výpůjček a metafor ve všech jejich formách. V uvedených ukázkách shledáme suverénní a zdařilý umělecký překlad, vskutku obdivuhodný vzhledem k tak obtížnému textu; jednak svým specifickým jazykem a jednak proto, že je určen k živé orální interpretaci, což si Klára Kočková velmi dobře uvědomuje a na tuto skutečnost výrazně upozorňuje. Nakonec, volný překlad děje části příběhu eposu je sice jakoby v příloze práce, ale je zásadním krokem k přiblížení tak odlišného folklórního žánru pro české čtenáře! Není tedy divu, že se diplomantka marně sháněla po odborné literatuře či po podobných pokusech na poli zahraniční i domácí mongolistiky.

Práce je rozčleněna do tří hlavních oddílů, dále pak úvodu, závěru a příloh. V první části je vskutku na malém prostoru (*Teoretické uvedení do problematiky*) podáno jasné teoretické hledisko co se týče orámování žánru a dále shrnutí jeho dosavadního studia. Kromě uspokojující teoretické věcnosti diplomantka předkládá velmi srozumitelně Parry – Lordovu orální teorii, nebo též teorii orálních formulí (*Oral-Formulaic Theory*), kterou pak zčásti aplikovala na zkoumaný epos. Tato aplikace na mongolský orální folklór je vskutku řídká, přestože se diplomantka zmiňuje o znalosti této teorie ve Vnitřním Mongolsku (cit.: „Z této teorie vychází i vnitromongolský folklorista Chao Gejina (Chogjina) ve své krátké stati s názvem *Mongolian Epic Identity: Formulaic Approach to Janggar Epic Singing*, která pro mne byla z hlediska studia formulí a mezi nimi zejména epitet (viz dále) v

konkrétním mongolském textu velmi podnětná. V tomto článku autor na příkladu džangarovského zpěvu *Hündü Gartai Sahar In Bülüg*, zaznamenaného od vypravěče Arimpila v červenci 1991 v Xinjiangu, analyzuje ustálená epiteta, jejich povahu a četnost výskytu z hlediska jejich formulaické povahy.“)

Ve druhé části se diplomantka věnuje jednotlivým výrazovým prostředkům a velmi přehledně je třídí na formule, epiteta, hyperboly, metafory, metonymii, přirovnání, paralelizmus a aliteraci. Ke každé kategorii je uveden příklad z textu i s adekvátním překladem a velmi zasvěceným rozbořem. Následuje kapitola o vlastních jménech a místních názvech, vyskytujících se v eposu, a o speciálních termínech týkajících se výzbroje hrdiny. Třetí část plynule navazuje na předcházející, věnuje se velmi typickým a směrodatným tématům a uměleckým jazykovým prostředkům mongolského eposu – *Úloha koně a s ním spojených uměleckých prostředků*, *Nepřátelé a souboje*, a *Výzbroj, výstroj a vybavení*. Vhodně vybrané pasáže s překladem a rozbořem plasticky vykreslují jinakost a specifičnost mongolského hrdinsko-epického žánru s celou složitostí jeho výrazových prostředků.

Dvacetistránkový slovníček výrazů je velmi precizním shrnutím probádaného materiálu z hlediska lexikologického. Tyto poznatky bude možné přímo zahrnout do výuky studentů magisterského studia, protože se jedná o opravdu dobře zpracovaný korpus výrazů, mnohdy neznámých i pro rodilé mluvčí.

Vcelku lze tedy konstatovat, že se jedná o zcela výjimečnou práci, nejen po stránce teoretického zpracování tématu, ale především pro jazykovou náročnost textu. Klára Kočková si v průběhu práce prošla mnoha úskalími mladého poctivého badatele, jako je například nedohlednost úspěšného konce složité „mravenčí“ práce s obtížným textem a pochopitelně také věčná pochybnost o své vědecké kompetentnosti. Někdy se taková kritická sebehodnocení v práci nepatříčně objevují!

Diplomantka nadále bude v práci pokračovat v doktorském studiu, je třeba proto tuto snahu podpořit všemi prostředky. Doporučuji práci zařadit do soutěže o nejlepší diplomovou práci roku a navrhuji známku výbornou.

V Praze dne 16.9.2009

PhDr. Alena Oberfalzerová, PhD., vedoucí práce